

У ФРАНКА-БЕЛАРУСКАЙ ТАНАЛЬНАСЦІ

Наталля Аруцюнава,
Наталля Ганул

У красавіцкай музычнай палітры Мінска адмысловымі фарбамі заззялі музычныя праекты, што адбыліся на сцэнічных пляцоўках Нацыянальнага мастацкага музея і Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі. У канцэртах прымалі ўдзел беларускія музыканты розных пакаленняў — ад зусім юных да сапраўдных майстроў выканальніцкага мастацтва. Усіх іх аб'яднала знамянальная дата — 10-гадовы юбілей франка-беларускай асацыяцыі «Жыццё ў музыцы» («La vie en musique» — LVEM). Асацыяцыя актыўна супрацоўнічае з Беларускай дзяржаўнай акадэміяй музыкі, Рэспубліканскай гімназіяй-каледжам пры Акадэміі музыкі, Міністэрствам замежных спраў і Міністэрствам культуры Рэспублікі Беларусь, а таксама Спецыяльным фондам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі. Асаблівае месца ў дзейнасці Асацыяцыі займае супраца з Пасольствам Рэспублікі Беларусь у Французскай Рэспубліцы. Каардынатарам канцэртаў Асацыяцыі выступіла спадарыня Ілона Юрэвіч, саветнік упраўлення глабальнай палітыкі і гуманітарнага супрацоўніцтва Міністэрства замежных спраў Беларусі.

За кароткі гістарычны тэрмін «Жыццё ў музыцы» стала свайго роду «культурным мостам», што яднае беларускіх і французскіх выканаўцаў і знаўцаў акадэмічнага мастацтва. Старшыня асацыяцыі — «бела-

рускі парыжанін», кампазітар Георгій Сасноўскі — вядзе сапраўды падзвіжніцкую працу па папулярызаванні айчынай музычнай культуры за мяжой. Арганізуе канцэрты і творчыя праекты з удзелам нашых выканаўцаў у залах розных еўрапейскіх краін, нястомна займаецца прасоўваннем творчасці нацыянальных кампазітараў. Больш за тое, Георгій Сасноўскі, у мінулым — выпускнік Беларускай акадэміі музыкі, з асабістага досведу ведае, наколькі важна захаваць імпэт маладога музыканта, які робіць першыя крокі ў прафесіі, і таму заснаваў у alma mater штогадовую прэмію для лепшых выпускнікоў па класе кампазіцыі.

Юбілейныя канцэрты ў Мінску, прасякнутыя светлым духам сяброўскіх сустрэч, цяплом кантактаў аднадумцаў і паплечнікаў, сталі выдатнай нагодай выказаць у адрас асацыяцыі і яе кіраўніка шчырыя словы віншавання і падзякі. Яны дазволілі падарыць удзячным слухачам імгненні сапраўднага музычнага натхнення і творчага палёту. Менавіта такім эмацыйным ладам праявіўся канцэрт у Нацыянальным мастацкім музеі. У прывітальным слове гасцінны дырэктар музея Уладзімір Пракапцоў падкрэсліў добрую сінэргію мастацтваў, якая шматкроць узрастае ў такога кшталту сумесных праектах.

Канцэрт распачалі два дзіцячыя хоры «Спеўныя музыканты» і «Званочки» Рэс-

публіканскай гімназіі-каледжа пры Беларускай акадэміі музыкі пад кіраўніцтвам дасведчанай настаўніцы Алы Мазуравай. Харавы цыкл Георгія Сасноўскага «Panpa Maria» на тэксты Сімяона Полацкага быў успрыняты слухачамі на адзіным дыханні, як музычнае адкрыццё. У гучанні дзіцячых галасоў увасобілася асабліва аўра твора, прасякнутая нябесным святлом і чысцінёй. У ролі салістаў бліскача выступілі дырэктар Рэспубліканскай музычнай гімназіі-каледжа Сямён Кліманаў і рэгент мужчынскага хору «Усіхсвяцкі» Дзмітрый Такмакоў. Выкананне харавых сачыненняў «Цвыркун» Рамо-Беранжэ і «Коцікі» Георгія Сасноўскага на словы Юрася Свіркі было арганічна дапоўнена харэаграфічнай пастаноўкай.

У канцэрте таксама прагучалі рознахарактарныя інструментальныя кампазіцыі: «Акварэль» Віктара Войціка ўразіла сваімі пастэльнымі фарбамі ва ўвасабленні гасці з Францыі, цымбалісткі Алы Фралавай-Селар'е, драматычны па характары твор Вольгі Клімашэвіч «Арол» пачуўся ў інтэрпрэтацыі піяніста-віртуоза Аляксандра Музыкантава. Юны, але ўжо ганараваны міжнароднымі ўзнагародамі таленавіты музыкант Уладзіслаў Хандогій, выхаванец Ірыны Семяняка, неверагодна экспрэсіўна і тонка выканаў Эцюд-карціну соль мінора Сяргея Рахманінава.

Высокім эмацыйным напружаннем бруіла заключная частка канцэрта, у якой салісты Дзмітрый Такмакоў і Анастасія Храпіцкая, а таксама піяністка Марына Русакова агучылі шэдэўры беларускай вакальнай музыкі, народныя песні і раманы ў апрацоўцы Георгія Сасноўскага. Сярод іх — «Купалінка», «Дубочак зялёненькі», а таксама «Явар і Каліна» Юрыя Семянякі на вершы Янкі Купалы і «Зорка Венера» Сымона Рак-Міхайлоўскага на вершы Максіма Багдановіча. Сапраўднай драматычнай кульмінацыяй выступу стала прэм'ернае выкананне вакальнага твору «Сымон і Магдалена» Сасноўскага на тэкст Анн Гасіні (у перакладзе кампазітара).

Заклучным акордам юбілейных мерапрыемстваў франка-беларускай асацыяцыі зрабіўся музычны вечар у Нацыянальнай

бібліятэцы. Акцыя прайшла пад знакам спадчыны Пракоф'ева і Шэкспіра, яна была прымеркаваная да Года культуры ў Рэспубліцы Беларусь.

Гэтая сустрэча яшчэ раз дазволіла слухачам раскрыць шматгранную асобу Георгія Сасноўскага – выдатнага арганізатара-куратора праекта, але перш за ўсё таленавітага кампазітара і педагога. Канцэртную праграму ўпрыгожылі яго пералажэнні для фартэпіяна ў чатыры рукі кантрасна-выразных урыўкаў з балета «Рамэа і Джульета» Пракоф'ева, імпрэсіяністычна-прырыстага ўступу да оперы «Хаваншчына» Мусаргскага «Світанак на Маскве-рацэ», а таксама трагічна-пачуццёвага «Лебедзя» Сен-Санса. Усе гэтыя пералажэнні прагучалі ў выкананні фартэпіянага дуэта выкладчыкаў Беларускай акадэміі музыкі Марыны Русаковай і Сяргея Тургеля. Дадамо, што імпульсіўна-каларыстычная партытура балета «сонечнага багацея» Пракоф'ева, прадстаўленая ў транскрыпцыях для самых розных складаў, не так часта ўвасаблялася на фартэпіяна ў чатыры рукі. Таму інтэрпрэтацыі Георгія Сасноўскага здольныя запоўніць гэтую лакуну і стаць упрыгожваннем піяністычнага рэпертуару. Разыначкай вечара і відавочным уцэлаўленнем дэвіза асацыяцыі «Жыццё ў музыцы» стала выступленне французскіх

вучняў Георгія Сасноўскага – вядучага інжынера буйной французскай кампаніі Жан-П'ера Пелісье і яго юнай дачкі Луізы. У іх асобах беларускаму слухачу была прадстаўлена выдатная французская традыцыя хатняга музіцыравання, якая не страціла сваёй актуальнасці ў кругабегу часу! Сумесны творчы працэс, што дазваляе гадаваць пакаленні музыкаў-аматараў, якія ведаюць і любяць класіку.

Бліскучае сольнае выступленне піяніста Аляксея Пятрова паставіла моцны клічнік у фінальнай частцы канцэрта. Юбілейны вянок-прынашэнне Пракоф'еву быў сплечены з яркіх суквеццяў – вытанчаны Вальс з балета «Папялушка», фартэпіянная Прэлюдыя і знакаміты энергічна-бадзёры Марш з оперы «Любоў да трох апельсінаў». Унутраны драматызм, багацце настрояў, маляўнічасць гарманічнай мовы былі па-асабліваму інтэрпрэтаваныя піяністам праз партытуру аднаго з самых апошніх опусаў Шапэна – рамантычна-паэмнага Паланэза-Фантазіі.

Адзначым, што піяністычны стыль Аляксея Пятрова ўвогуле высакародны, музыкант выкарыстоўвае эмацыянае дыханне, яму ўласцівы яркі, «гранёны» гук і тонкае тушэ. Назіраўся імгненны пераход у энергетычную прастору кожнага новага аўтара.

Вельмі сімвалічна, што выступленне Аляк-

сея Пятрова было аб'яднана тэмай цудоўнай *magie*. На пачатку канцэрта – праз дэкаратыўны гуканіс п'есы «Човен пасярод акіяна» (з цыкла «Адлюстраванні» Равеля), у якім музычнымі імпульсамі ствараецца карціна-ўражанне ад бязмежнай воднай стыхіі. А на новым інтанацыйна-стылявым вітку гэтая тэма знайшла адлюстраванне і ў сачыненні Георгія Сасноўскага «Акіян». Піяніст літаральна пагрузіў у прастору сузірання таямнічай бурлівай стыхіі. Да таго ж абраны аўтарам вобраз зноў вярнуў да разваг на тэму плённасці сумеснага творчага франка-беларускага дыялога, у якім можна яшчэ шмат чаго пабачыць і пачуць.

La vie en musique. V 2.0

З МОМАНТУ НАШАЙ АПОШНЯЙ РАЗМОВЫ З КАМПАЗІТАРАМ ГЕОРГІЕМ САСНОЎСКИМ МІНУЛА ПЯЦЬ ГОД «LA VIE EN MUSIQUE» («МАСТАЦТВА» №8, 2011). ЗАЎВАЖЫМ, ШТО ЗА ГЭТЫ ЧАС ЯГО ДЗЕЙНАСЦЬ БЫЛА АДЗНАЧАНА НЕ ТОЛЬКІ ГАНАРОВАЙ ГРАМАТАЙ МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ, АЛЕ І ЮБІЛЕЙНЫМ СРЭБНЫМ МЕДАЛЁМ ЗНАКАМІТАЙ ФРАНЦУЗСКАЙ АКАДЭМІЧНАЙ СУПОЛЬНАСЦІ «МАСТАЦТВА – НАВУКА – ЛІТАРАТУРА», ЯНА ШТОГОД УЗНАГАРОДЖВАЕ КУЛЬТУРНЫХ ДЗЕЯЧАЎ ПА ЎСІМ СВЕЦЕ. ЯКІЯ ЯШЧЭ ПРЫГОДЫ НАПАТКАЛІ БЕЛАРУСКАГА КАМПАЗІТАРА Ў ФРАНЦЫІ – КАМПАЗІТАРА, ЯКІ РЫЗЫКНУЎ ПАКІНУЦЬ РАДЗІМУ, ПАСПЯХОВА ЎЛАДКАВАЎСЯ Ў ПАРЫЖЫ І ЗАСНАВАЎ ФРАНКА-БЕЛАРУСКУЮ АСАЦЫЯЦЫЮ «ЖЫЦЦЁ Ў МУЗЫЦЫ»? У 2011-М АСАЦЫЯЦЫЯ ЗАЙМАЛАСЯ АРГАНІЗАЦЫЯЙ ЛАКАЛЬНЫХ ЭЛІТАРНЫХ КАНЦЭРТАЎ І ЗАКРЫТЫХ ВЕЧАРОЎ КЛАСІЧНАЙ МУЗЫКІ, ПЛАНАВАЛА ПРАДЗЮСАВАЦЬ МАЛАДЫХ МУЗЫКАНТАЎ І ВЫПУСКАЦЬ ІХ ДЫСКІ. ЦІ ЎДАЛОСЯ СПРАЎДЗІЦЬ ГЭТЫЯ ЗАДУМЫ І ЧЫМ ЖЫВЕ АСАЦЫЯЦЫЯ ЗАРАЗ – У НОВЫМ РАСПОВЕДЗЕ СПАДАРА САСНОЎСКАГА.

Раней мы абмяжоўваліся двума важнымі напрамкамі: выкладчыцкай дзейнасцю і арганізацыяй канцэртаў маладых музыкаў і сталых прафесіяналаў. Гэта маглі быць беларускія музыканты альбо музыканты, што на сваіх выступленнях выконвалі айчынную музыку. Але з нядаўняга часу я прыняў рашэнне займацца таленавітымі дзецьмі, якія яшчэ не скончылі сваю адукацыю і знаходзяцца на пачатку прафесійнага станаўлення. Мне было цікава дапамагчы развіццю іх замежнай кар'еры. Такім чынам, праца з моладдзю і яе падтрымка сталі самым важным напрамкам дзейнасці Асацыяцыі «Жыццё ў музыцы». У гэтай сувязі нагадаю таксама і пра нашу Прэмію, яна штогод уручаецца лепшаму выпускніку кафедры кампазіцыі Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі...

Увогуле з 2012 года мы пашырылі кола музыкантаў, якія выступаюць ад імя Асацыяцыі. Напрыклад, у канцэртным сезоне 2012–2013 з намі супрацоўнічалі беларускі піяніст Вячаслаў Спірыдонаў, ён жыве ў Цюрыху, і расійскі скрыпач Аляксандр Кузняцоў, стыпендыят фонду «Новыя імёны». Якраз тады Асацыяцыя была запрошана паўдзельнічаць у адным з канцэртаў цыкла «Бетховен і Напалеон» у Вялікім салоне Музея арміі і ў канцэрце, таксама прымеркаваным да 200-годдзя напалеонаўскіх войнаў, што адбыўся ў Кафедральным саборы святога Луі на тэрыторыі Нацыянальнага атэля Інвалідаў. Канцэрты 2013-га прайшлі пад знакам Вердзі і Вагнера – гэта юбілейны год маіх любімых кампазітараў, таму я палічыў сваім абавязкам арганізаваць канцэрты-прысвячэнні, прычым іх музыка гучала б у незвычайным ракурсе – ка-

3.

мерным, так бы мовіць. У праграме «Вердзі і Вагнер: два геніі – два сапернікі» выконваліся ў тым ліку і адмыслова зробленыя мною камерныя пералажэнні з «Аіды». У вечарах удзельнічалі беларускі піяніст Дзмітрый Марозаў і літоўска-нямецкая спявачка Рамінта Бабікайтэ-Глогер.

2014-ты запачаткаваў наша афіцыйнае артыстычнае партнёрства (і сяброўства) з Пасольствам Рэспублікі Беларусь у Французскай Рэспубліцы. Мы ўзялі ўдзел у Днях беларускай культуры, правялі за той год больш канцэртаў, фармат нашай дзейнасці пашырыўся. Акрамя музыкі французскіх кампазітараў Дэбюсі, Равеля і Сен-Санса на канцэртах Асацыяцыі гучалі творы Мацея Радзівіла, Тадэвуша Касцюшкі, Напалеона Орды, Генрых Вагнера, Мар'яна Наско і Яўгена Глебава. А ў красавіку 2015-га ўпершыню за гісторыю свайго існавання беларускае пасольства адчыніла дзверы для шырокай публікі: на канцэрте Асацыяцыі, першым у шэрагу культурных акцый, прымеркаваных да 250-х угодак з дня нараджэння Міхала Клеафаса Агінскага, беларускія піяністы выконвалі сачыненні кампазітара для фартэпіяна і акампанавалі французскай спявачцы Эстэль Кек. Адзначу таксама верасеньскі канцэрт у штаб-кватэры ЮНЕСКА, арганізаваны Асацыяцыяй, Пасольствам Беларусі ў Францыі і пры партнёрстве дэлегацый пры ЮНЕСКА Пасольства Літвы і Пасольства Рэспублікі Польшча. У ансамблі з беларускімі музыкантамі квартэт Чурлёніса сыграў пералажэнне паланэза «Развітанне з Радзімай», а польская спявачка Эльжбета Запольска выканала творы Агінскага і Марыі Шыманоўскай. Мерапрыемства прайшло на высокім узроўні, і той факт, што на ім прысутнічала генеральная дырэктарка ЮНЕСКА Ірына Бокава, вельмі паказальны.

Якраз летась мне выпадкова трапіўся запіс выступлення юнага піяніста Уладзіслава Хандогага на конкурсе «Шчаўкунок» у Маскве. Я вельмі ўразіўся і падумаў, што было б цікава зрабіць нейкае мерапрыемства з ягоным удзелам. За 11 год існавання Асацыяцыі я ніколі не адчуваў такога натхнення, як тое, калі ўзяўся за

арганізацыю канцэртаў Уладзіслава Хандогага. Што можа быць лепшым і больш цікавым, чым прадставіць публіцы юнага генія? Было вырашана правесці першы, афіцыйны канцэрт у Пасольстве Беларусі на нядаўна падараваным новым раялі (мары збываюцца!), а другі, прыватны, – на Елісейскіх палях, у агенцтве UCN, якое ладзіць розныя мерапрыемствы і забяўляльныя праграмы. Усё складвалася добра: квітки на самалёт куплены, візы атрыманы, праграма канцэртаў пацверджана. Мы з нецярплівацю чакалі прыезду ў Парыж Уладзіслава і ягонага педагога – Ірыну Семяняка. А вечарам 13 лістапада мірнае і ўтульнае жыццё Парыжа расстралялі з аўтаматаў. Вайна была ў двух кроках, зусім побач выбухалі бомбы і забівалі людзей. Не памятаю, ці спаў у тую ноч. Думка пра тое, ці жывыя мае вучні і сябры, не давала спакою. Адно асаблівае пытанне прымусіла канчаткова забыцца на сон: а як жа Уладзік і Ірына Юр'еўна? У мяне не было ніякага спосабу звязацца з імі.

Раніцай 14 лістапада Парыж ахутаў туман. Поўная, абсалютна ненармальная цішыня рэзала вушы, а адсутнасць людзей у метро нагадвала сцэны з фільма жахаў. Нікога, акрамя мяне, у вагоне не было. Суседні таксама быў пусты. На пероне станцыі «Вакзал Манпарнас» – толькі некалькі пасажыраў з насцярожанымі тварамі. Ніхто не выйшаў на станцыі «Бір-Хакем» – там, дзе знаходзіцца Эйфелева вежа.

А ў поўдзень, па ўзгадненні з Паслом, мне давялося адмяніць афіцыйны канцэрт у Пасольстве – праз жалобу і на знак салідарнасці з народамі Францыі. Але як быць з Уладзіславам і ягоным педагогам? Хутчэй за ўсё, яны палічаць самым мэтазгодным абмяняць квітки і вярнуцца ў Мінск. Другі канцэрт адменіцца сам сабой... Але мае асцярогі не пацвердзіліся – Уладзіслаў вырашыў застацца. Я яму вельмі ўдзячны. У такой сітуацыі заўсёды няпростата прыняць правільнае рашэнне, але менавіта дзякуючы ім людзі дазнаюцца, на што яны сапраўды здольныя. Я быў шчаслівы: у Парыжы пачуюць ігру Улада і зноў загавораць пра Беларусь. І не толькі ў сувязі з тым, што гэта радзіма Шагала, Цадкіна і Суціна, але і таму, што яна падарыла свету Уладзіслава Хандогага.

Парыжане паціху вярталіся да нармальнага жыцця, а вечарам 19 лістапада на Елісейскіх палях упершыню ў сезоне заззяла святочная ілюмінацыя. На канцэрте агенцтва UCN Улад іграў выдатна, з такой свежасцю, шчырасцю і гарэзлівасцю – і адначасова сур'ёзна і адказна. Я баяўся ўздыхнуць, слухаючы ягонага Рахманінава. Публіка была ў захапленні...

Гэты канцэрт Уладзіслава стаў прадвесцем, першай ластаўкай «Беларускіх музычных сезонаў у Францыі» – міжнароднага музычнага форуму, запачаткаванага Асацыяцыяй і Пасольствам Беларусі ў Францыі, да ўдзелу ў якім плануецца запрашаць таленавітых музыкантаў з Беларусі і Еўропы. Сёлетнія сезоны адкрыліся ў Парыжы выступленнем віцебскага ансамбля «Талака», працягнуліся напрыканцы мая канцэртамі камернай музыкі ў выкананні музыкантаў з Беларусі і Нідэрландаў. А з 12 па 19 кастрычніка ў Парыжы і рэгіёне Іль дэ Франс пройдуць выступленні маладых беларускіх музыкантаў Уладзіслава Хандогага і Кірыла Атрошчанкі.

Падрыхтавала Алена Каваленка.

1. Дзмітрый Такмакоў (тэнар) і Анастасія Храпіцкая (сапрана). Канцэрт у Нацыянальным мастацкім музеі.

2. Піяніст Аляксей Пятроў. Канцэрт у Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі.
Фота Сяргея Ждановіча.

3. Кампазітар Георгій Сасноўскі, старшыня франка-беларускай Асацыяцыі «Жыццё ў музыцы».

Фота Жан-П'ера Пелісье.